

899-955 Yılları Arasında Macarların İtalya'ya Saldırıları

The Hungarian Invasions of Italy Between 899 And 955

Ebubekir ÇELİKCAN*

* Doktora Öğrencisi

Orcid Id: 0000-0002-0656-2202

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:
Ebubekir Çelikcan, Medeniyet Üniversitesi,
İşansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih
Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

E-posta / E-mail:
bekircelikcan11@hotmail.com

Geliş Tarihi / Recived Date:
12 Aralık 2025

Kabul Tarihi / Accepted Date:
31 Mart 2026

Araştırma Makalesi / Research Article

Atrf / Citation:
Ebubekir Çelikcan, "899-955 Yılları
Arasında Macarların İtalya'ya Saldırıları"
Türk Dünyası Araştırmaları 138, Sayı 275
(2026): 167-184.

doi: 10.55773/tda.1841389

Bu makale Creative Commons BY-NC-SA
2.0 tarafından lisanslanmıştır. /
This article is licensed under a Creative
Commons BY-NC-SA 2.0.

Öz

Karolenj İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından Avrupa genelinde ortaya çıkan merkezi otorite boşluğu, X. yüzyılın ilk yarısında Macar saldırılarının Orta Çağ Avrupası üzerinde yoğunlaşmasına zemin hazırlamıştır. Bu çalışma, Macarların İtalya'ya yönelik saldırılarına odaklanmakta, Macarların ilk büyük askerî harekâtı olan 899 Brenta Savaşı ile başlayıp Doğu Francia Kralı I. Otto tarafından kesin yenilgiye uğratıldıkları 955 Lechfeld Savaşı ile sonlanan süreçte İtalya'daki Macar askerî ve siyasi faaliyetlerini incelemektedir. Makale, Macar akınlarını yalnızca dış kaynaklı bir yağma hareketi olarak değil, İtalya siyasi yapısının iç dinamikleriyle etkileşim içinde olan bir süreç olarak ele almaktadır. Dönemin İtalya Kralı I. Berengarius başta olmak üzere yerel güç odaklarının, siyasi rakiplerini bertaraf etmek amacıyla Macar askerlerini paralı asker ve müttefik olarak istihdam etmesi birincil kaynaklar üzerinden analiz edilmektedir. Çalışmada ayrıca Macarların Orta Çağ Avrupası genelinde ve İtalya özelinde yerel halk üzerinde bıraktıkları korku ve psikolojik etkilere de değinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Macarlar, Brenta Savaşı, İtalya, I. Berengarius, Lechfeld Savaşı.

Abstract

The vacuum of central authority that emerged across Europe following the dissolution of the Carolingian Empire paved the way for the intensification of Hungarian attacks on Medieval Europe during the first half of the 10th century. Focusing on the Hungarian incursions into Italy, this study examines the military and political activities of the Hungarians in the region, spanning from the Battle of Brenta in 899—their first major military operation—to the Battle of Lechfeld in 955, where they suffered a decisive defeat by Otto I, King of East Francia. The article treats the Hungarian incursions not merely as an exogenous phenomenon of plunder, but as a process deeply intertwined with the internal dynamics of Italy's political structure. Through an analysis of primary sources, it discusses how local power centers,

particularly King Berengar I of Italy, employed Hungarian soldiers as mercenaries and allies to eliminate political rivals. Furthermore, the study addresses the fear and psychological impact inflicted by the Hungarians on the local populations of Medieval Europe in general, and Italy in particular.

Key words: Magyars, Battle of Brenta, Italy, Berengar I of Italy, Battle of Lechfeld.

Giriş

Macarların etnik kökeni ve tarih sahnesine çıkışları, dilbilimsel olarak Ural ailesinin Ugor kolunda sınıflandırılmaları nedeniyle geleneksel olarak Güney Urallar veya Batı Sibirya bölgeleri ile ilişkilendirilmiştir. M.Ö. IV. binyılda Ural Dağları'nın doğusunda, Ural dili konuşan toplulukların ayrışması ve M.Ö. 2000'den itibaren Ugorların belirginleşmesiyle başlayan bu süreç, Andronovo kültürü ve Baykal-Altay kültürleriyle etkileşimleri içermiştir. Ancak genetik araştırmalar Macarların kökeninin sadece Ural bölgesine değil, aynı zamanda İç Asya, Güney Sibirya ve Karadeniz-Kuzey Kafkasya bozkırlarına dayanan karmaşık bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Macar kimliği tek bir noktada aniden ortaya çıkmamış, IX. yüzyıla kadar farklı etnik ve dilsel grupların (İskit-Sarmat ve Hun unsurlarının) birleşmesiyle şekillenen bir süreç olarak gelişmiştir.¹

Milattan sonra IV. ve V. yüzyıllarda Ural Dağları'nın batısına hareket eden Macarlar, VIII. yüzyılın başlarında Volga, Don ve Seversky Donets Nehirleri arasındaki bölgeye (Levedia) göç etmişlerdir. Burada Hazar Kağanlığı'nın egemenliği altında yaşayan Macarlar, komşuları olan Saltov kültürü (Alanlar ve Bulgarlar) ile yoğun bir kültürel etkileşime girmiş; onlardan bahçecilik, sığır yetiştiriciliği ve tarım tekniklerini öğrenmişlerdir. Siyasi organizasyonlarını da bu dönemde geliştiren Macarlar, Jenő, Kér, Keszi, Kürt-Gyarmat, Megyer, Nyék ve Tarján olmak üzere 7 kabileden oluşan bir konfederasyon hâlinde birleşmişlerdir.²

830 yılı civarında Hazar Kağanlığı'nda çıkan bir isyan sonucu, Hazarlardan ayrılan 3 Kabar kabilesi Macar konfederasyonuna katılmış ve bu yeni güç birliği Bizans kaynaklarından *De Administrando Imperio*'da *Atelkouzou* (Etelköz) olarak geçen³ Dinyeper Nehri ile Karpatlar arasındaki bölgeye yerleşmiştir. 854 yılında Peçeneklerin saldırılarına da uğrayan Macarlar, yeni komşuları olan Doğu Slavları ile de temasa geçmiştir. 862 yılından itibaren Batı Avrupa kaynaklarında *Ungri* veya *Ungari* ola-

¹ Erzsebet Föthi, Angela Gonzales vd., "Genetic analysis of male Hungarian Conquerors: European and Asian paternal lineages of the conquering Hungarian tribes". *Archaeological and Anthropological Sciences* 12, no. 1, (2020): 31; Nora Berend, Przemysław Urbańczyk ve Przemysław Wiszewski, *Central Europe in the High Middle Ages: Bohemia, Hungary and Poland, c.900-c.1300*. (Cambridge: Cambridge University Press, 2013), 61-62; Ludmila Koryakova, "Cultural Relationships in North-Central Eurasia", in *Archaeology and Language: Correlating Archaeological and Linguistic Hypotheses*. ed. Roger Blench, Matthew Spriggs (London-New York: Routledge, 1998), 209-219.

² İbrahim Yeşilyurt, "Macarların Göçü ve Yurt Tutuşu," (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2023), 60.

³ Constantine Porphyrogenitus, *De Administrando Imperio*. ed. Gy. Moravcsik-R. J. H. Jenkins, Washington: Dumbarton Oaks, 1967, 173.

rak anılmaya başlanan Macarlar, Kabar müttefikleriyle birlikte Karpat Havzası'na, Doğu Frank İmparatorluğu'na ve Moravya'ya yönelik ganimet amaçlı saldırılar düzenlemeye başlamışlardır. Bu tarih, Macarların Karpat Havzası'na dair bilgi ve askeri deneyim kazanmaya başladıkları dönemin başlangıcı kabul edilmektedir.⁴

Macarların Karpat Havzası'nı ele geçirmeleri (*Honfoglalás*), ani bir istiladan ziyade 862 ile 895 yılları arasına yayılan planlı bir yerleşim süreci olarak gerçekleşmiştir. Prens Álmos ve oğlu Árpád liderliğindeki merkezi bir bozkır siyasi yapısına sahip olan Macarlar, 894 yılındaki Bulgar-Bizans savaşındaki rolleri ve ardından gelen Peçenek-Bulgar baskısı gibi etkenlerle batıya doğru geçişi başlatmışlardır. 895/896 yıllarında Árpád liderliğinde Karpat Dağları'nı aşan Macar kabileleri, Megyer kabilesinin öncülüğünde Karpat Havzası'nın merkezini ele geçirmiştir. Arkeolojik bulgular, bu dönemde Avar Kağanlığı'nın yıkılışından sonra bölgede varlığını sürdüren Avar gruplarının da yeni gelen Macar toplumuyla bütünleştiğini göstermektedir.⁵

Yerleşim sürecinin (*Honfoglalás*) son evresi, Macarların Yukarı Tisa havzasından batıya doğru yayılmasıyla tamamlanmıştır. 900 yılında Tuna Nehri'ni geçerek Transtuna bölgesini kontrol altına alan ve 902 itibarıyla Moravya Prenslüğü'nün siyasi varlığına son veren Macarlar, Karpat Havzası'ndaki hâkimiyetlerini perçinlemişlerdir. Arkeolojik veriler ve X. yüzyıla ait mezar buluntuları, bu göçün sadece savaşçı erkeklerden ibaret bir faaliyet olmadığını; kadınlar, çocuklar ve yaşlıları da kapsayan, önceden planlanmış ve organize edilmiş kitlesel bir nüfus hareketi olduğunu doğrulamaktadır. Bölgedeki yerleşik Slav nüfusu ve Avar Kağanlığı bakiyeleri ile girilen genetik ve kültürel etkileşim, yeni kurulan Macar siyasi yapısının demografik tabanını da genişletmiştir. Árpád Hanedanı liderliğindeki bu yerleşim, Macarların Avrupa'nın merkezinde hem yerleşik bir düzene geçmesini sağlamış hem de Kıta Avrupası genelinde -ve özellikle İtalya'da- girişecekleri askeri seferler için merkezi ve korunaklı bir üs oluşturmuştur.⁶

⁴ Peter F. Sugar ve Péter Hanák, *A History of Hungary*. (Bloomington: Indiana University Press, 1994), 11.

⁵ Béla Miklós Szöke, *The Carolingian Age in the Carpathian Basin*. (Budapest: Hungarian National Museum, 2014), 125; György Szabados, "Vázlat a magyar honfoglalás Kárpát-medencei hátteréről", içinde *Népek és kultúrák a Kárpát-medencében*. ed. Révész László ve Kovács László, (Budapest: MTA BTK Régészeti Intézet, 2016), 632.

⁶ Metehan Aydın, "Macarların Hristiyanlık Öncesi Dini İnanışları ve Hristiyanlaşma Süreci," (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2020), 123; Yeşilyurt, "Macarların Göçü ve Yurt Tutuşu," 23-24.

Macarların İtalya'ya Saldırıları

Macarların Pannonia'ya yerleşmesinden önce başlayan Avrupa'ya yönelik saldırıları, yerleşim sonrası da devam etmiş ve Orta Çağ Avrupası'nın en ucundaki bölgelere bile uzanmıştır. Macarları bu saldırılara iten sebepler olarak keşif, yağma ve paralı askerlik gibi pek çok gerekçe söylenebilir. Macar saldırıları sırasında Orta Avrupa ve Kuzey İtalya Karolenj hâkimiyeti altındayken, İber Yarımadası'nda Endülüs Emevîleri ile çeşitli Katolik krallıklar ve kontluklar hüküm sürmekteydi. İngiltere ise Anglo-Sakson toprakları ve *Danelaw*⁷ olarak adlandırılan Viking bölgesi arasında paylaşılmıştı. İskandinavya'da ise merkezîyetten uzak ve parçalı siyasi birimler mevcuttu, burası ayrıca Macarlar ile aynı dönemde Kıta Avrupası'na saldıran Vikinglerin de çıkış noktasıydı. Güney İtalya'da Salerno, Benevento ve Capua gibi çeşitli Lombard prenslikleri ile Bizans İmparatorluğu, Sicilya'da ise Kelbiler hüküm sürmekteydi. Bu siyasi ortamda Macarlar, Alp Dağlarının güneyinden ve kuzeyinden Avrupa içlerine doğru saldırılara başlamışlardır. Dönemin kroniklerinde Macar saldırıları geniş yer bulsa da olayları Macarların kendi perspektifinden aktaran çağdaş kaynaklar ne yazık ki günümüze ulaşmamıştır.⁸

Macarların Karpat Havzası dışına düzenledikleri ilk büyük çaplı askeri harekât, 899 yılında İtalya topraklarında gerçekleşmiştir. Dönemin siyasi ortamında İtalya Krallığı, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun bir uzantısı olarak I. Berengarius (887-924) tarafından yönetilmekteydi. Dönemin en önemli birincil kaynağı olan Cremonalı Liutprand'ın (ö. 972) kayıtlarına göre bu seferin arkasındaki temel motivasyon, Berengarius'un siyasi rakibi Carinthialı Arnulf'un teşvikiydi. Liutprand, Arnulf'un Macarları yardıma çağırışını ve Macarların özelliklerini şu çarpıcı ifadelerle betimlemektedir: “...*Arnulf yardımına Macar milletini çağırdı: aç gözlü, aceleci ve Tanrı'dan haberi olmayan fakat her suçta usta, öldürmeye ve yağmalaya meraklı bir millettir...*”⁹ Bu davet üzerine harekete geçen Macarlar, büyük bir ordu ile Alpler'i aşarak Kuzey İtalya ovalarına girmişlerdir.

Macar ordusunun istihbarata verdiği önem, Venedik yakınlarındaki Brenta Nehri kıyısındaki ilk konuşlanmaları sırasında açıkça görülmektedir. Liutprand'ın aktardığına göre Macarlar Brenta kıyısına yerleştikten sonra bölgenin coğrafi yapısını ve yerleşim yoğunluğunu analiz etmek amacıyla üç günlüğüne gözcüler göndermişlerdir. Gözcülerin getirdiği rapor, Macar komuta kademesinin stratejik kararlar almasında belirleyici olmuştur: “*Bu ova çok sayıda çiftlikle dolu... Birçok yerleşim vardır ki bunlardan tahkimatlı olanlar da vardır. Bunların nüfusu veya gücü tam bilinmemesine rağmen kalabalık olduğu bellidir. Bu yüzden bu kadar az sayıda askerle saldırılmamasını tavsiye ederiz.*” Bu istihbarat üzerine Macarlar, güçlü tahkimata sahip şehirlere saldırmaktan kaçınmış, bunun yerine daha savunmasız hedeflere yönelmişlerdir.¹⁰

⁷ *Danelaw*, IX. ve XI. yüzyıllar arasında İngiltere'nin kuzey ve doğu kısımlarında Viking yasalarının ve yönetiminin hâkim olduğu bölgeye verilen isimdir.

⁸ Yeşilyurt, “Macarların Göçü ve Yurt Tutuşu,” 44.

⁹ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*. İng. çev. F. A. Wright, (New York: E. P. Dutton&Company, 1930), 44-45.

¹⁰ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 74-75.

Yine Liutprand'a göre “mevsimsel olarak güneşin henüz Balık burcundan Koç burcuna geçmediği”, yani baharın hemen öncesine denk gelen bir dönemde Macar ordusu, büyük bir ordu ile İtalya sınırlarına girmiştir. Aquileia ve Verona gibi güçlü savunma hatlarına sahip şehirleri arkalarında bırakarak o dönemde Ticinum adıyla anılan bugünkü Pavia önlerine herhangi bir direnişle karşılaşmadan ulaşmışlardır. Daha önce “Macar” ismine aşina olmayan ve karşılaştığı bu beklenmedik tehdit karşısında büyük bir şaşkınlık yaşayan Kral Berengarius, ilk şoku atlattıktan sonra süratle harekete geçmiştir. Kral, İtalya'nın dört bir yanına; Toscana, Camerino ve Spoleto Dükliklerine acil durum habercileri göndererek Macarlara karşı yardım istemiştir. Bu çağrı neticesinde, İtalya'daki siyasi aktörlerin güçlerinin tek bir lider altında toplanmasıyla Macar ordusundan daha büyük bir ordu toplanmıştır.¹¹

Kral Berengarius'un büyük bir ordu toplayarak üzerlerine geldiğini öğrenen Macarlar, başlangıçta moral bozukluğu yaşamış ve çatışmadan kaçınma eğilimi göstermişlerdir. Liutprand, Macarların bu ruh hâlini ve geri çekilme sürecini şu şekilde tasvir eder: “...Macarlar gelen büyük orduyu fark edince manen çökmüş şekilde... Adda Nehri'ni yüzerek geçtiler. Fakat Hristiyanlar arkalarından geldikleri için çoğu aceleyle boğuldu.”. Bu sıkışmışlık içinde Macarlar, ganimetlerini bırakıp ülkelerine güvenli bir şekilde dönmek karşılığında barış teklifinde bulunmuşlarsa da kendilerine aşırı güvenen birleşik Hristiyan ordusu, bu teklifi düşmanlarını öldürecek silahlardan çok onları bağlayacak zincirler arayarak kibirli bir şekilde reddetmişlerdir.¹²

Diplomatik yolların tıkanması ve Berengarius'un birleşik ordusunun ısrarlı takibi sonucu iki ordu Verona düzlüklerini geçerek Brenta Nehri kıyısında karşı karşıya gelmiştir. Macarlar burada son bir kez daha barış teklifinde bulunmuş; tüm ganimeti, esirleri ve silahları teslim etmeyi, hatta çocuklarını rehin bırakarak İtalya'ya bir daha dönmemeyi taahhüt etmişlerdir. Ancak Berengarius'un birliklerindeki komutanların bu teklifi, “teslim olmuş ölü köpeklerden gelen hediye” olarak nitelendirip reddetmesi, savaşın kaderini değiştiren bir kırılma noktası olmuştur. Umutsuzluğun verdiği cesaretle birleşen Macar savaşçıları, “zira erkekçe vuruşurken düşmek ölüm değil, yaşamaktır” diyerek birbirlerini motive etmiş ve taktiksel bir saldırı planı hazırlamışlardır.¹³

Bu cesaret verici sözlerden sonra Macarlar üçlü bir pusu kurmuş ve nehri geçerek düşman hatlarının ortasına doğru saldırıya başlamışlardır. Uzun süren müzakereler nedeniyle rehavete kapılan ve o sırada yemek yemekte olan Berengarius'un birlikleri, bu ani baskın karşısında tamamen hazırlıksız yakalanmıştır. Liutprand, Hristiyan ordusunun uğradığı felaketi “Macarlar o kadar hızlı bir şekilde üzerlerine çullandılar ki bazı durumlarda kılıçları boğazlarındaki yiyecekleri delip geçti” sözleriyle özetlemektedir. Savaş sonucunda Berengarius'un ordusu tamamen imha edilmiş, kaçanlar da takip edilerek kılıçtan geçirilmiştir. Bu zafer, Macarlara İtalya coğrafyasında serbest hareket

¹¹ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 74-75.

¹² Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 75-76

¹³ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 76-77.

etme fırsatı tanımış; en tahkimli şehirler dışında kimse onlara direnememiş ve İtalya'nın büyük bir kısmı zaman içinde Bavyera, Swabia ve Francia örneklerinde olduğu gibi ağır bir yıkım ve nüfus kaybına uğramıştır.¹⁴

Dönemin Frank bakış açısını yansıtan *Annales Fuldenses* kayıtları, 899 yılındaki İtalya seferinin yarattığı dehşeti ve Hristiyan dünyasındaki yankılarını çarpıcı ifadelerle kaydetmiştir. Anonim yazar, Macarları tanımlarken dönemin yaygın kafa karışıklığını yansıtacak şekilde onları “*Macarlar olarak adlandırılan Avarlar*” ifadesiyle anmaktadır. Kaynağa göre bu “*Avarlar*”, İtalya'nın tamamını harap etmiş ve çok sayıda piskoposu öldürerek kiliselere büyük bir darbe vurmuştur. Bu saldırıya karşı koyma girişimi ise felaketle sonuçlanmıştır; yıllıklar, yaşanan çatışmada (Brenta Savaşı kastedilmektedir) tek bir gün içinde yirmi bin kişinin öldüğünü belirterek yenilginin boyutunu gözler önüne sermektedir. İtalya'daki bu zaferin ardından Macarlar, geldikleri rotayı izleyerek geri dönmüş, ancak dönüş yolunda da Pannonia bölgesinin büyük bir kısmını yakıp yıkarak arkalarında geniş bir tahribat bırakmışlardır.¹⁵

Öte yandan bu savaş hakkında başka Orta Çağ kaynakları da kayıtlar düşmüştür. Örneğin Benedikten rahip Prümlü Regino (ö. 915), eserinde Brenta Savaşı'ndan “*Macar halkı Lombardların topraklarına girdi ve cinayet, ateş ve yağma ile her şeyi vahşice yok etti. O toprağın sakinleri, toplu bir grup hâlinde onların şiddetine ve hayvanî çılgınlığına direnmeye çabaladığında sayısız insan ok darbeleriyle can verdi ve pek çok piskopos ile kont katledildi*” şeklinde bahsetmektedir.¹⁶ Venedikli tarihçi Diyakoz John'un (ö. 1018 sonrası) derlediği *Chronicon Venetum et Gradense* isimli eserde de Brenta Savaşı'ndan ve Macarların Kuzey İtalya'daki faaliyetlerinden bahsedilmektedir. *Chronicon Venetum*'a göre 899 yılında İtalya'ya giren Macar kuvvetleri, Kral Berengarius'un 15.000 kişilik ordusunu imha ettikten sonra Kuzey İtalya'da geniş çaplı bir yıkım gerçekleştirmiştir. Berengarius'un ordusundan çok az kişinin sağ dönebildiği bu hezimetin ardından savunmasız kalan Treviso, Padova, Brescia gibi şehirler ve çevreleri Macarlar tarafından sistematik olarak yağmalanmıştır. İlerleyişini sürdüren Macar süvarileri Milano ve Pavia'ya kadar ulaşmış, hatta *Chronicon Venetum*'da “*montem Job*” (muhtemelen İsviçre'deki St. Bernard Geçidi veya Alplerin etekleri) olarak geçen bölgeye kadar tüm araziye tahrip etmişlerdir.¹⁷

Ancak Macarların 899'daki İtalya seferinin en sıra dışı evresi, geri dönüş yolunda Venedik Lagünü'ne yönelik gerçekleştirdikleri harekât olmuştur. *Chronicon Venetum*'da geçtiği şekliyle Macar ordusu herhangi bir donanmaya, gemiye veya tekneye sahip olmamasına rağmen bir “deniz seferine” girişmiştir. Macar savaşçıları, bu harekatta bozkır toplumlarının nehir geçişlerinde kullandığı deri gemiler şeklinde pratik bir mühendislik çözümünü devreye

¹⁴ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 77-78.

¹⁵ *Annales Fuldenses*. ed. Friedrich Kurze, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1891), 134.

¹⁶ Reginonis Abbatis Prümiensis, *Chronicon*, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Friedericus Kurze, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1890), SS. Rer. Germ. L., 148.

¹⁷ Joannis Diaconi, *Chronicon Venetum et Gradense*, içinde *Patrologia Latina*. ed. J. P. Migne, (Parisiis: Apud Gaume Fratres, 1836), C. CXXXIX., 912-913.

sokmuşlardır.¹⁸ Bu teknik, keçi veya koyun gibi hayvanların derilerinin tulum hâline getirilip hava ile şişirilmesi ve atların yanlarına bağlanması esasına dayanıyordu. Bu düzenek hem atın hem de üzerindeki savaşçının su üzerinde batmadan ilerlemesini sağlıyor, süvarilere lagün sularında yüzerak manevra yapma imkânı tanıyordu.

Bu taktik sayesinde Macarlar, önce anakaradaki Equilio, Cittanova, Fine ve Capo d'Argine gibi kıyı kasabalarını yakıp yıktıktan sonra Venedik Lagünü'nün sularına girerek adalara yönelmişlerdir. Şişirilmiş hayvan postları üzerinde ilerleyen süvariler, Venedik Cumhuriyeti'nin bir parçası olan Chioggia ada kasabasına ulaşmayı başarmış ve burayı yağmalamışlardır. Bir kara ordusunun, gemi kullanmadan denizin ortasındaki bir adayı ele geçirip yağmalaması, o dönem için istisnai bir askerî başarı olarak kayıtlara geçmiştir.¹⁹

Venedik Lagünü'ne düzenlenen hareketin kırılma noktası, 29 Haziran 900 tarihinde, yani Aziz Petrus ve Pavlus'un Yortusu'nda yaşanmıştır. Chioggia başarısından cesaret alan Macarlar, aynı yöntemle Venedik'in merkezi sayılan Rialto ve Malamocco Adaları'na girmeye çalışmışlardır. Ancak bu kez karşılarında organize bir güç bulmuşlardır. Albiola mevkiinde, Venedik Dükü Pietro Tribuno (887-912) komutasındaki Venedik savaş filosu, su üzerinde hareket kabiliyeti sınırlı olan Macar süvarilerini karşılamış ve onları geri çekilmeye zorlamıştır.²⁰ Macarlar bu sıra dışı deniz savaşını kaybetmiş olsalar da donanmasız bir süvari ordusuyla lagün içindeki hedefleri vurarak lojistik ve taktiksel açıdan savunucuları bir kez daha şaşırtmışlardır.

Macarların İtalya'dan çekilmesi bölgeye barış getirmemiş, sadece savaşın cephesini değiştirmiştir. 900 yılında Pannonia'ya yerleşerek burayı kalıcı bir üs hâline getiren Macarlar, *Annales Fuldenses* kayıtlarına göre hemen ertesi yıl (901) yeni bir saldırı dalgası başlatmıştır. Yıllıkların 901 yılı kayıtlarında Regensburg'da toplanan Frank meclisi Moravyalılarla barış görüşmeleri yaparken Macarların krallığın güney kanadını hedef aldığı şu ifadelerle not düşülmüştür: “*Bu sırada Macarlar, krallığın güney kısmını, Karintiya'yı (Caruntanum) yakıp yıkarak istila ettiler.*”. Bu kayıt, Macarların İtalya seferinden elde ettikleri ganimet ve özgüvenle Frank Krallığı'nın güney sınırlarını (bugünkü Avusturya) sistematik bir baskı altına aldığını ve Pannonia'daki hâkimiyetlerini çevre bölgelere yağma saldırıları düzenleyerek pekiştirdiklerini göstermektedir.²¹

901'den sonra Macarları bu sefer 904 yılında tekrar Kuzey İtalya'da görmekteyiz. Cremonalı Liutprand'ın anlattıklarına göre bu yıl “*Saksonya, Fransa, Swabia ve Bavyera'da öfkelerini dindiremeyen Macarların çılgın öfkesi, hiçbir direnişle karşılaşmadan tüm İtalya'ya yayılmıştır.*”. Yine Liutprand'a göre İtalya Kralı Berengarius'ın kendi askerlerinin sadakatine güvenemediği

¹⁸ Joannis Diaconi, *Chronicon Venetum et Gradense*, 912-913.

¹⁹ Joannis Diaconi, *Chronicon Venetum et Gradense*, 912-913.

²⁰ Joannis Diaconi, *Chronicon Venetum et Gradense*, 912-913.

²¹ *Annales Fuldenses*, 135.

için Macarların dostluğunu kazanmak ve onları kendi tarafına çekmek için elinden geleni yaptığını öğreniyoruz. Liutprand, Macarların Saksonya, Francia ve Bavyera'da aradıkları fırsatı bulamayarak İtalya'ya yöneldiklerini ve Berengarius'un bu gücü kendi lehine çevirmek istediğini yazmaktadır.²² Bu bağlamda Berengarius'un Macar tehdidini askeri bir ittifaka dönüştürmeyi hedefleyen siyaseti başarıya ulaşmış ve bu politika sayesinde İtalya, 904 yılından 921'e kadar Macar saldırılarının yaşanmadığı bir sükûnet dönemi geçirmiştir.

921'de ise Macarları bu sefer Berengarius'un iç çekişmelerinde görmek-
teyiz. Macarların İtalya iç siyasetindeki rolü, 921 yılında Kral Berengarius'a
karşı girişilen bir soylu ayaklanmasında en somut hâlini almıştır. Cremonalı
Liutprand'ın kayıtlarına göre Berengarius'u devirmek için gizli bir toplantı ya-
pan Ivrea Markgrafi Adalbert (898-930), saray kontu (*comes palatii*)²³ Odelric
ve Bergamo Kontu Gisbert (?-927/929) liderliğindeki isyancılar, Berenga-
rius'un "*yakın dostları*" olan Macar komutanlar Dursac ve Bogât tarafından
bastırılmıştır. Berengarius'un talebiyle harekete geçen Macar süvarileri, Bres-
cia ve Verona arasında sarp dağ yollarından dolaşarak isyancıların kampına
arkadan ani bir baskın düzenlemiş; zırhlarını dahi giymeye fırsat bulamayan
soyluları gafil avlamışlardır. Çatışma sırasında Odelric öldürülürken Markg-
raf Adalbert ise kurnazlığı sayesinde hayatta kalmıştır. Liutprand, Adalbert'in
yakalanacağını anlayınca üzerindeki altın bileklikleri ve değerli kemeri atıp
sıradan bir asker kıyafetine büründüğünü; böylece kimliğini gizleyerek kendi-
sini bir hizmetkar olarak tanıttığını ve çok düşük bir fidye karşılığında serbest
kaldığını aktarır.²⁴ Bu olay bize Macarların İtalya'da salt yağma ve ganimet
peşinde koşmadıklarını, aynı zamanda İtalya'daki siyasi çekişmelere dahil
olduklarını da göstermektedir. Nitekim Macaristan'daki Kiskunfélegyháza
mezarlığında bulunan bir Macar savaşçısına ait mezardan çıkan I. Berenga-
rius ve rakibi Burgonya Kralı II. Rodulfus (912-937) dönemlerine ait gümüş
paralar, Macarların İtalya'da sadece yağma faaliyetlerinde bulunmadıklarını,
farklı liderler için de paralı askerlik yaptıklarını somut olarak kanıtlamakta-
dır. Ayrıca Karpat Havzası'nda Benevento, Milano, Pavia, Roma ve Verona'da
basılmış paraların bulunması ve bu paraların büyük bir çoğunluğunun I. Be-
rengarius ve halefi İtalya Kralı Hugo'nun (926-947) dönemine ait olması bazı
Macarların İtalya'da paralı asker olarak hizmet verdiklerini doğruladığı gibi
İtalya'daki liderlerin onları bölgeden uzaklaştırmak amacıyla yüklü miktarda
haraç ödemek zorunda kaldıklarını da göstermektedir.²⁵

²² Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 90.

²³ Saray kontu olarak adlandırılabilir *comes palatii* unvanı, başlangıçta kraliyet veya imparatorluk sarayına bağlı bir görevliydi ve daha sonra kontlardan daha üstün bir rütbeyle sahip soylular için kullanılmaya başlandı.

²⁴ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 98.

²⁵ Bóna István, *A Magyarok Es Europa 9-10. Században*. (Budapest: História-MTA Történettudományi Intézet, 2000), 48-49.; László Kovács, *Münzen aus der ungarischen Landnahmezeit*. (Budapest: Akadémiai Kiadó, 1989), 94-96.

921'den bir yıl sonra Macarları bu sefer Güney İtalya'da görmekteyiz. Macarların 922 yılındaki harekât sahasının Kuzey İtalya'dan güneye kaydığı, yerel kroniklerin coğrafi bağlamı ve diğer kaynaklarla yapılan okumalar sayesinde netleşmektedir. Güney İtalya'dan ana kaynaklar olan *Chronicon Sancti Benedicti* ve *Catalogus Comitum Capuae*, 4 Şubat 922'de Macarların Puglia'ya gelişlerinden bahsetmektedir.²⁶ Güney İtalya'dan bir başka kaynak *Annales Beneventani*'nin 922 yılına ait kaydında ise “Macarlar Şubat ayında İtalya'ya ikinci kez girdiler” ifadesi yer almaktadır.²⁷ *Annales Beneventani*'de Güney İtalya ibaresi geçmese de *Chronicon Sancti Benedicti*'de açıkça Macarların Puglia'ya geldiklerinden bahsetmesi ile bu tarihte onların Güney İtalya'ya indiklerini öğrenebilmekteyiz.

Macarların Güney İtalya'ya yönelmesi, bölgenin yerel kaynakları tarafından da doğrulanmaktadır. *Annales Beneventani*'nin yanı sıra Güney İtalya'nın Bari kentinde tutulan *Annales Lupi Protospatharii* yıllıkları da bu seferin varlığını kanıtlar niteliktedir. *Lupus Protospatharius*, 920 yılına dair kayıtlarda “Macarlar, yani Hunlar, Şubat ayında İtalya'ya girdiler” notunu düşerek iki kritik detayı belgelemiştir.²⁸ Birincisi; Bizans'ın Güney İtalya'daki idari merkezi olan Bari menşeli bu yılda “İtalya” kavramının Güney İtalya'yı tanımlaması ve kaydın Şubat ayına tarihlenmesi, Macar ordusunun kışın en sert döneminde dahi güneyde aktif olduğunu göstermektedir. İkincisi ve belki de daha çarpıcısı, yazarın “Hunlar” ifadesini kullanarak Macarları doğrudan Attila'nın Hunları ile özdeşleştirmesidir. Bu ifade, Güney İtalya halkının hafızasında Macar saldırılarının yarattığı dehşetin boyutunu ortaya koymaktadır.

924 yılında ise İtalya'daki Macar saldırılarının en yıkıcı olaylarından birisi gerçekleşmiştir. Dönemin tanığı Cremonalı Liutprand'ın kayıtlarına göre bu dönemde Szalárd komutasındaki Macar ordusu, tüm İtalya'yı kasıp kavurduktan sonra İtalya Krallığı'nın idari merkezi Pavia'yı hedef almıştır. Şehir etrafına toprak setler çekerek ve çadırlarını bir çember hâlinde kurarak giriş-çıkışları tamamen kapatan Macarlar, şehrin dışarı ile bağlantısını tamamen kesmişlerdir. Pavia sakinlerinin ne askerî direnişle ne de hediyelerle durdurabildiği bu kuşatma Mart ayının şiddetli rüzgarlarının Macarlar lehine esmesiyle bir felakete dönüşmüştür. Rüzgârı arkalarına alan Macar askerleri, surların üzerinden şehre yağdırdıkları meşalelerle Pavia'yı ateşe vermişlerdir. Yangın, rüzgârın da etkisiyle hızla yayılarak şehri teslim almış ve Pavia sakinleri açısından ölümcül bir felaketle sonuçlanmıştır. Liutprand'ın trajik bir dille betimlediği üzere alevlerden kaçmaya çalışan siviller Macarlar tarafından öldürülmüş; aralarında şehrin piskoposu Johannes'in de bulunduğu pek çok

²⁶ *Chronicon Sancti Benedicti*, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838), SS III., 206.; *Catalogus Comitum Capuae*, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1878), Scriptores I., 500.

²⁷ *Annales Beneventani*, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838), SS III., 175.

²⁸ *Annales Lupi Protospatharius*, içinde *Monumenta Germaniae Historica*, ed. Georgius Heinricus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1843), SS. V., 53.

din adamı ve çok sayıda şehir sakini hayatını kaybetmiştir. Yıkımın boyutu o denli büyüktür ki şehirde sandıklarda saklanan altın ve gümüş hazineler eriyerek şehrin sokaklarına karışmış, şehrin tüm zenginliği yangınla küle dönmüştür. Yangın sadece karadaki yapıları değil, Ticino Nehri üzerinde demirli bulunan gemileri tutuşturarak şehrin ticari filosunu da yok etmiştir. Liutprand'ın kayıtlarına göre Pavia'daki bu yıkım 12 Mart 924 Cuma günü tam saat dokuzda başlamış ve kenti geri dönülemez bir yıkıma sürüklemiştir. Pavia'nın ardından Macarlar ise geri topraklarına dönmüşlerdir.²⁹

927 veya 928 yılında Macarları bu sefer Roma'da görmekteyiz. Soracteli Benedictus'un (ö. XI. yüzyıl) kaynağına göre bu tarihte Macarlar, Roma halkı ve Spoleto Dükü Petrus'un (924-928) aralarındaki anlaşmazlıklara dahil olup İtalya'ya gelmişlerdi. Petrus, kendisine karşı muhalefetten ötürü bir elçilik heyeti gönderip "İtalya'yı ele geçirmek için" Macarları davet etmişti. Petrus'un çağrısı üzerine İtalya'ya giren Macarlar ile aynı dönemde Petrus'ta Roma'ya girdi. Macarlar bu saldırı sırasında Toscana bölgesinde çok büyük bir tahribata sebep olup yurtlarına geri dönmüşlerdi. Benedictus'un kaynağında geri dönen Macarlar bir süre sonra tekrar İtalya'ya girmiş ve Roma'daki Lateran Bazilikası'nın yakınlarındaki Porta Asinaria'nın önüne kadar gelmişlerdi. Roma halkı burada Macarlar ile savaşmış ve pek çok soylu bu mücadelede ölmüştü.³⁰

932 yılında ise Macarlar, Doğu Francia ve Almanya topraklarını yağmaladıktan sonra İtalya üzerinden yurtlarına geri dönmüşlerdir.³¹ 936 yılında Macarları tekrardan Güney İtalya'da görmekteyiz. *Annales Lupus Protospatharius*, bu yılda Macarların Capua'ya geldiklerini kaydetmiştir.³² *Chronicon Comitum Capuae* de bu tarihte Macarların Capua, Benevento ve Liburia olarak adlandırılan Napoli'nin kuzey bölgelerinde pek çok yıkıma sebebiyet verdiklerinden bahsetmektedir. Yine aynı kaynağa göre Güney İtalya'dan yüklü ganimetler ile dönerken Macarlar, Orta İtalya'da Abruzzo dağlarında yer alan Marsica bölgesinde pusuya düşürülmüş ve neredeyse tamamı imha edilmiştir. Macarların çok azı bu pusudan kurtulabilip yurtlarına dönebilmiştir.³³ 937 tarihinde ise Macarlar Doğu Francia ve Almanya topraklarında, okyanus kıyılarına ulaşacak derecede bir yağma saldırısında bulunmuşlar ve geri yurtlarına İtalya üzerinden dönmüşlerdir.³⁴

940 tarihinde Macarları tekrardan İtalya'da görmekteyiz. *Annales Lupus Protospatharius*'un kayıtlarına göre Macarlar bu yılın Nisan ayında İtalya'ya

²⁹ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 110-112.

³⁰ Chronicon Benedicti Monachi, içinde *Patrologia Latina*. ed. J. P. Migne, (Parisii: Apud Gaume Fratres, 1836), CXXXIX., 42.

³¹ Annales Einsidlenses, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838), SS III., 141.

³² Annales Lupus Protospatharius, 54.

³³ Chronicon Comitum Capuae, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838), SS III., 209.

³⁴ Annales Einsidlenses, 141.

girmişlerdir.³⁵ Bundan iki sene sonra, yani 942'de ise tekrardan İtalya'ya gelen Macarlar bu sefer İtalya Kralı Hugo'nun yönlendirmesi ve onlara "on ölçek para"³⁶ ödemesi ile Endülüst'teki Kurtuba'ya yönelmişlerdir. Hugo ayrıca Macarlara yol göstermesi için onlara rehber de vermiş ve böylece onların İtalya'ya saldırmalarını engellemiştir. Ancak Macarlar Kurtuba'ya giderken üç gün boyunca kurak ve susuz bir bölgeden geçmişler, kendilerinin ve atlarının susuzluktan öleceğini düşünerek Hugo'nun onlara verdiği rehberi öldürmüşler ve yurtlarına geri dönmüşlerdir.³⁷

947'de, Cremonalı Liutprand'ın kayıtlarına göre Macar Prensi Taksony (955 c.-970 c.), beraberindeki büyük bir orduyla İtalya'ya gelmiş ve bu Macar ordusu ile baş edemeyen Ivrea Markgrafi II. Berengarius (936-957), çözümü barış yapmakta bulmuştur. Liutprand, İtalya'ya saldırmamaları için Macarlara II. Berengarius tarafından "on ölçek para" ödendiğini kaydetmiştir.³⁸ *Annales Lupus Protospatharius* ise yine aynı yıl Macarların İtalya'ya girdiklerini ve Puglia bölgesinin en güneyindeki Otranto'ya kadar geldiklerini kaydetmiştir.³⁹ *Annales Beneventani*'de de Macarların 947'de İtalya'ya gelmelerine dair bilgi düşünülmüştür.⁴⁰ *Annales Barenses*'de Macarların Otranto'ya kadar geldiklerini kaydetmiş fakat yılını 949 olarak vermiştir.⁴¹ Macarların İtalya Yarımadası'nın en güneyindeki Otranto'ya kadar ilerlemeleri ve Prens Taksony'nin varlığı, Macarların 947'deki İtalya'ya saldırılarının büyük çaplı bir saldırı olduğunu düşündürmektedir.

Macar saldırılarının İtalya'da yarattığı derin sarsıntı ve onları kaynakların tanımlamadaki güçlüğü, dönemin tarihi metnlerinin yanı sıra edebi ve litürjik metinlerinde de somut bir şekilde gözlemlenmektedir. Orta Çağ İtalya kaynaklarında genellikle *Ungari* olarak adlandırılan⁴² Macarlar, bazen paganlar olarak da adlandırılmıştır. Yaklaşık IX. yüzyılın sonlarında Kuzey İtalya'daki Modena'da bestelenen ve bu şehrin koruyucu azizine, yani Aziz Geminianus'a (ö. 397) ithafen yazılan bir ilahide halk, somut bir askerî tehdide karşı ilahi sığınma arayışıyla doğrudan Macar silahlarından korunmayı talep etmektedir.⁴³ Nitekim Kral I. Berengarius'u övmek için kaleme alınan *Gesta Berengarii*

³⁵ *Annales Lupus Protospatharius*, 54.

³⁶ Latincesi *decem nummorum modius* olan bu kavram, sayılamayacak kadar fazla bir para miktarını ifade eder. Nitekim *modius*, Roma İmparatorluğu'nda ve Orta Çağ'da da kullanılan, yaklaşık 8-9 litre hacminde bir kuru tahıl ölçü birimidir. Burada Liutprand, İtalya Kralı Hugo'nun Macarlara ödediği miktarın sayılamayacak kadar fazla olduğunu ve paraların âdeta tahıl gibi ölçeklerle tartılarak verildiğini vurgulamak istemektedir. Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 189.

³⁷ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 189.

³⁸ Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 200-201.

³⁹ *Annales Lupus Protospatharius*, 54.

⁴⁰ *Annales Beneventani*, 175.

⁴¹ *Annales Barenses*, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinrichus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1843), SS. V., 53.

⁴² Cremonalı Liutprand, Macarlardan bazı yerlerde Türkler olarak bahsetmektedir. Liutprand of Cremona, *Antapodosis*, 70-71.

⁴³ Miklós Halmágyi, "A magyarok nyilaitól...: egy kósza idézet nyomában," *AETAS* 22, no. 3 (2007): 142-147.

Imperatoris adlı eserde müellif, Macarları doğrudan zikretmek yerine onların kökenlerine atıfla Kafkasya halklarına işaret eden “*vahşi İberler*” metaforunu kullanmayı tercih etmiştir. Buradaki “*İberya*” atfının İber Yarımadasını değil, Eski Çağ’da Kafkasya bölgesini tanımlayan “*Doğu İberya*” ile ilgili olduğunu ve yazarın Macarları “*doğudan gelen barbarlar*” şablonuna oturtmak için bu metaforu kullandığını görmektedir.⁴⁴ Bu iki örnek, bize Macar saldırılarının İtalya’da yarattığı fiziksel korkuyu edebi düzlemde de göstermektedir.

Macar saldırılarının Orta Çağ Avrupası genelinde yarattığı etki, sadece Modena ilahisi ile sınırlı kalmamış, dönemin Hristiyan literatüründe bu yeni düşmanın “insan dışı” ve “apokaliptik” birer figür olarak kurgulanmasına da yol açmıştır. Dönemin kronik yazarı Prümlü Regino, Macarları “*düşmanlarını parçalayarak ayıranlar ve kan içenler*” olarak betimleyerek onları insanlık dışı bir şekilde tanımlamıştır.⁴⁵ Hatta Verdun Piskoposu Dado’ya (ö. 923) Auxerreli Remigius’un (ö. 908 c.) yazdığı düşünülen bir mektupta geçtiği şekliyle Verdun ve Auxerre bölgesindeki insanlar Macarları İncil’deki kıyamet alameti olan Gog ve Magog kavimleriyle özdeşleştirmiş⁴⁶, Sakson tarihçi Corveyli Widukind (ö. 973 c.) de kroniğinde Macarların kökenlerini büyücülere ve kötü ruhlara bağlamış, insanların onları görünce şeytan olduklarını zannedip kaçtıklarından bahsetmiştir.⁴⁷ Bu teolojik ve mitolojik algılar, Orta Çağ Avrupası’nda ve İtalya’da insanların Macarlara bakış açılarını ve halkın kurtuluşu neden dünyevi krallarda değil, ilahi sığınakta aradığını açıklamaktadır.

Dönemin birincil kaynaklarına göre Macarların İtalya Yarımadası’ndaki son büyük ve teyit edilmiş faaliyeti, 947 yılında Güney İtalya’daki Otranto’ya kadar uzanan ve II. Berengarius’un haraç ödemesiyle sonuçlanan faaliyetidir. Bu tarihten sonra İtalya kaynaklarında Macar saldırılarına dair belirgin bir sessizlik hâkim olsa da asıl değişim Avrupa’daki siyasi dengelerin yeniden şekillenmesiyle yaşanmıştır. Doğu Francia Kralı I. Otto’nun (936-973) Orta Avrupa’da merkezi otoriteyi tesis etmesi ve İtalya siyasetine aktif müdahalesi, Macarların hareket alanını daraltarak onları 955 yılındaki nihai savaşa sürüklemiştir. Nitekim Macarların Orta Çağ Avrupası’ndaki yaşadıkları asıl kırılma bu süreç sonunda, 955 yılında gerçekleşmiştir. I. Otto’nun Augsburg yakınlarındaki Lechfeld Savaşı’nda Macarları ağır bir yenilgiye uğratması, Macarların Batı Avrupa’ya yönelik saldırılarına nihai olarak son vermiştir.

⁴⁴ Panegyricus Berengarii Imperatoris, içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinrichus Pertz, (Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1841), Scriptorum IV., 198.

⁴⁵ Reginonis Abbatis Prümiensis, *Chronicon*, 132.

⁴⁶ Epistolae Duae R. Ad D. Episcopum Virdunensem, içinde *Patrologia Latina*. ed. J. P. Migne, (Parisiis: Apud J.-P. Migne, 1853), C. CXXXI., 966.

⁴⁷ Widukind of Corvey, *Deeds of Saxons*. İng. çev. Bernard S. Bachrach-David S. Bachrach, (Washington: The Catholic University of America Press, 2014), 28-29.

Sonuç

Dönemin yazılı kaynakları bir bütün olarak değerlendirildiğinde 899-955 yılları arasında Macarların İtalya'daki mevcudiyetlerinin genellikle yağma saldırıları olmasının yanı sıra yarımada'nın siyasi dinamikleri ile ilgili bir nitelik taşıdığı da görülmektedir. Batı Avrupa'ya yönelik saldırılarından dönüştürülen Alplerin güneyini ve Kuzey İtalya'yı bir geçiş koridoru olarak kullandıkları görülen Macarlar, I. Berengarius ve II. Rodulfus gibi hükümdarlar tarafından rakiplerine karşı sıklıkla paralı asker olarak istihdam edilmiştir. Roma'da Spoleto Dükü Petrus'un iktidarını koruma çabası veya 921'de I. Berengarius'un Dursac ve Bogát komutasındaki birlikleri isyancılara karşı kullanması gibi örnekler Macarların İtalya'da sadece ganimet ve yağma için faaliyet göstermediklerini, ayrıca İtalya'daki siyasi iç çekişmelerde belirleyici bir siyasi unsura dönüştüğüne de işaret etmektedir. Nitekim Macaristan'da bulunan I. Berengarius ve II. Rodulfus dönemlerine tarihlenen gümüş paralar, Macarların İtalya'da sadece yağma saldırılarında bulunmadıklarını, İtalya'daki dönemin siyasi aktörleri tarafından da paralı askerler olarak istihdam edildiklerini göstermektedir.

Ancak Macarlar ve İtalya'da dönemin siyasi figürleri ile kurulan bu ilişki, İtalya'daki yerel halk tabanında Macarlara karşı duyulan korkuyu hafifletmemiştir. Dönemin litürjik ve edebi metinleri, bu korkunun boyutunu ve Macarları tanımlama güçlüğünü gözler önüne sermektedir. Modena'nın koruyucu azizi olan Aziz Geminianus'a ithafen yazılan ilahide halkın Macarlara karşı ilahi sığınma ararken doğrudan azizden korunma istemeleri siyasi otoritelerin Macarlara karşı yerel halkı koruyamadıklarını, hatta onlarla iş birliği yaptıklarını, bu nedenle halkın dünyevî otoritelerden ümidi kesip ilahi otoritelere sığınmak çaresini göstermektedir. Dönemin siyasi propagandasını içeren *Gesta Berengarii Imperatoris* adlı eser ise Macarları tanımlamakta zorlanarak onları “vahşi İberler” metaforuyla betimlemiştir. Zira Macarlar, İtalya coğrafyasının daha önce hiç görmediği ve duymadığı bir halktı, savaş taktikleri ve görünüşleri farklı olan bu halk dönemin mevcut bilgi dağarcığı ile açıklanamamıştı ve Eski Çağ metinlerinde Kafkasya'da yaşayan halklara istinaden “İberler” kavramı seçilmişti. Kaynaklara göre Macarların İtalya'daki son büyük faaliyeti 947 yılında Otranto'ya kadar uzanan sefer olsa da Batı Avrupa genelindeki saldırıları, Doğu Francia Kralı I. Otto'nun 955 Lechfeld Zaferi ile Macar askeri gücünü kırmasıyla nihai olarak son bulmuştur.

Kaynakça

- Annales Baresnes. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1843, SS. V., 51-56.
- Annales Beneventani. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838, SS III., 173-185.
- Annales Einsidlenses. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838, SS III., 145-149.
- Annales Fuldenses. ed. Friedrich Kurze, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1891.
- Annales Lupus Protospatharius. içinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1843, SS. V., 52-63.
- Aydın, Metehan. “Macarların Hristiyanlık Öncesi Dini İnanışları ve Hristiyanlaşma Süreci.” Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2020.
- Berend, Nora, Urbańczyk, Przemysław, Wiszewski, Przemysław. *Central Europe in the High Middle Ages: Bohemia, Hungary and Poland, c.900–c.1300*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.
- Catalogus Comitum Capuae. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1878, Scriptores I., 498-501.
- Chronicon Benedicti Monachi. İçinde *Patrologia Latina*. ed. J. P. Migne, Parisiis: Apud Gaume Fratres, 1836, CXXXIX., 1-56.
- Chronicon Comitum Capuae. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838, SS III., 207-210.
- Chronicon Sancti Benedicti. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1838, SS III., 197-213.
- Constantine Porphyrogenitus, *De Administrando Imperio*. ed. Gy. Moravcsik-R. J. H. Jenkins, Washington: Dumbarton Oaks, 1967.
- Epistolae Duae R. Ad D. Episcopum Virdunensem. İçinde *Patrologia Latina*. ed. J. P. Migne, Parisiis: Apud J.-P. Migne, 1853, C. CXXXI., 964-970.
- Fóthi, Erzsebet, Gonzales, Angela vd. “Genetic analysis of male Hungarian Conquerors: European and Asian paternal lineages of the conquering Hungarian tribes”, *Archaeological and Anthropological Sciences* 12, no.1 (2020): 31.
- Halmágyi, Miklós. “A magyarok nyilaitól...: egy kósza idézet nyomában”, *AETAS* 22, no. 3 (2007), 142-147.
- István, Bóna. *A Magyarok Es Europa 9-10. Században*. Budapest: História-MTA Történettudományi Intézete, 2000.

- Joannis Diaconi, Chronicon Venetum et Gradense, *Patrologia Latina*. ed. J. P. Migne, Parisiis: Apud Gaume Fratres, 1836, C. CXXXIX., 876-956.
- Koryakova, Ludmila. "Cultural Relationships in North-Central Eurasia", *Archaeology and Language: Correlating Archaeological and Linguistic Hypotheses*. ed. Roger Blench, Matthew Spriggs, London-New York: Routledge, 1998, 209-219.
- Kovács, László. *Münzen aus der ungarischen Landnahmezeit*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1989.
- Liutprand of Cremona, *Antapodosis*. İng. çev. F. A. Wright, New York: E. P. Dutton&Company, 1930.
- Panegyricus Berengarii Imperatoris. İçinde *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Georgius Heinricus Pertz, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, 1841, Scriptorum IV., 189-210.
- Reginonis Abbatis Prümensis, Chronicon, *Monumenta Germaniae Historica*. ed. Friedericus Kurze, Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani, 1890, SS. Rer. Germ. L.
- Sugar, Peter F., Hanák, Péter. *A History of Hungary*. Bloomington: Indiana University Press, 1994.
- Szabados, György. "Vázlat a magyar honfoglalás Kárpát-medencei háttéréről", *Népek és kultúrák a Kárpát-medencében*. ed. Révész László, Kovács László, Budapest: MTA BTK Régészeti Intézet, 2016, 629-648.
- Szöke, Béla Miklós. *The Carolingian Age in the Carpathian Basin*. Budapest: Hungarian National Museum, 2014.
- Widukind of Corvey, *Deeds of Saxons*. İng. çev. Bernard S. Bachrach-David S. Bachrach, Washington: The Catholic University of America Press, 2014.
- Yeşilyurt, İbrahim. "Macarların Göçü ve Yurt Tutuşu." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi 2023.

Extended Abstract

The Hungarian Invasions of Italy Between 899 And 955

Following the disintegration of the Carolingian Empire, a significant power vacuum emerged across Europe, creating a geopolitical environment susceptible to external threats. In the first half of the 10th century, this instability facilitated the intensive military activities of the Magyars (Hungarians) throughout the continent. This study examines the Hungarian invasions of Italy between 899 and 955, analyzing the process not merely as external plunder but as a phenomenon deeply intertwined with the internal political dynamics of the Italian peninsula. The scope of the research extends from the first major military campaign in 899, resulting in the Battle of Brenta, to the decisive defeat of the Hungarians by Otto I at the Battle of Lechfeld in 955.

The migration of the Hungarians to the Carpathian Basin (Honfoglalás) at the end of the 9th century provided them with a strategic and fortified base of operations for their expeditions into Western Europe. The primary sources, particularly the works of Liutprand of Cremona, indicate that the initial Hungarian incursion into Italy in 899 was not a random act of aggression but was encouraged by Arnulf of Carinthia against his political rival, King Berengar I of Italy. This campaign demonstrated the sophisticated military intelligence of the Magyars. Before engaging in major conflicts, they deployed scouts to analyze the terrain and settlement density along the Brenta River. The subsequent Battle of Brenta resulted in the annihilation of Berengar's superior forces, showcasing the effectiveness of nomad feigned-retreat tactics against heavy feudal cavalry.

A significant finding of this study is the dual nature of the Hungarian presence in Italy. While contemporary chronicles often depicted them solely as "bloodthirsty barbarians" or "pagans", historical evidence suggests a more complex relationship. The Magyars were frequently employed as mercenaries and political allies by Italian rulers involved in internal power struggles. Notably, in 921, King Berengar I utilized Hungarian commanders Dursac and Bogát to suppress a rebellion led by Italian nobles. Archaeological evidence, specifically numismatic findings in Hungary containing coins minted in Verona, Pavia, and Milan during the reigns of Berengar I and Rudolf II, corroborates the assertion that the Hungarians received payment for military services in addition to the loot acquired through raiding.

The study also highlights the unique tactical adaptability of the Hungarians. Their 900 campaign against Venice involved a rare example of amphibious warfare by a nomadic land army, utilizing inflated animal skins to navigate the lagoon and attack island settlements like Chioggia. Furthermore, the psychological impact of these invasions on the local population was profound. Liturgical texts, such as the hymn dedicated to Saint Geminianus in Modena, and literary metaphors identifying them as "wild Iberians" or the biblical "Gog and Magog," reflect the apocalyptic fear instilled by their presence.

The Hungarian activity in Italy, which extended as far south as Otranto in 947, gradually diminished due to shifting political balances. The rise of the Ottonian dynasty and the consolidation of central authority in East Francia restricted the Hungarians' freedom of movement. The catastrophic defeat at Lechfeld in 955 marked the end of the era of raids, forcing the Magyars to transition from a predatory entity into a settled Christian kingdom within the European state system. In conclusion, the Hungarian invasions were a catalyst that exposed the fragility of the post-Carolingian order in Italy, acting simultaneously as a destructive force and a tool for political consolidation among rival Italian factions.

